

**Tjänsteutlåtande**

Utfärdat 2024-08-15

Diarienummer 0631/24

**Handläggare**

Britta Söderqvist/Kultur/GBGStad

Telefon: 031-368 36 85

E-post: [britta.soderqvist@kultur.goteborg.se](mailto:britta.soderqvist@kultur.goteborg.se)

## Yttrande till Länsstyrelsen Västra Götaland över samråd om utmärkning av kultur- egendom

**Förslag till beslut**

I kulturnämnden

1. Kulturnämnden tillstyrker Länsstyrelsens förslag att märka ut lös kulturegendom inom fastigheterna Götaplatsen (Lorensberg 9:3), Norra Hamngatan med Gustav Adolfs torg (Nordstaden 12:1), Röhsska museet (Lorensberg 51:11) och Sjöfartsmuseet Akvariet (Majorna 403:3).
2. Kulturnämnden informerar Länsstyrelsen om belägenheter gällande övriga fastigheter som Länsstyrelsen begärt samråd kring.
3. Kulturnämnden uppdrar till förvaltningsdirektör att underteckna Länsstyrelsens svarsformulär.
4. Kulturnämnden översänder kulturförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Länsstyrelsen.
5. Kulturnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

**Sammanfattning**

Länsstyrelsen Västra Götaland har översänt samrådshandlingar för utmärkning av kulturegendom för fastigheterna Götaplatsen (Lorensberg 9:3, 9:4, 30:2 och 31:1), Norra Hamngatan med Gustav Adolfs torg (Nordstaden 12:1), Röhsska museet (Lorensberg 51:11) samt Sjöfartsmuseet Akvariet med Sjömanstornet (Majorna 403:2 och 403:3).

Kulturnämndens yttrande ska vara Länsstyrelsen tillhanda genom ifyllda svarsformulär senast 26 september 2024.

Sverige är ansluten till 1954 års Haagkonvention om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt. Kulturegendom som är särskilt skyddsvärd ska enligt konventionen märkas med ett internationellt kännetecken i form av en blå-vit sköld. Utmärkningen är skyddad enligt lag och får bara användas efter tillstånd från Riksantikvarieämbetet.

Det är Länsstyrelsens uppgift att välja ut vilka kulturegendomar i ett län som är mest betydelsefulla ur ett nationellt perspektiv och som ska märkas ut. Länsstyrelsen utför just nu utmärkningar av värdefull kulturegendom över hela landet. Göteborgs Stad har för Västra Götaland betydande kulturmiljöer och samlingar som uppfattas som självklara att märka ut.

Kulturnämnden har ansvar för lös kulturegendom (museisamlingar) i fyra av de utpekade fastigheterna. I två fastigheter bedriver kulturnämnden verksamhet men har ingen lös kulturegendom däri. Ytterligare två av fastigheterna har en annan huvudman än kulturnämnden.

Utmärkningen innebär inte några ytterligare lagkrav eller skyldigheter för kulturnämnden som ytterst ansvarig förvaltare av stadens museisamlingar.

Kulturförvaltningen föreslår att nämnden tillstyrker Länsstyrelsens förslag att märka ut lös kulturegendom (museisamlingar) inom fastigheterna Götaplatsen (Lorensberg 9:3), Norra Hamngatan med Gustav Adolfs torg (Nordstaden 12:1), Röhsska museet (Lorensberg 51:11) och Sjöfartsmuseet Akvariet (Majorna 403:3). Därtill att nämnden informerar Länsstyrelsen om belägenheter gällande övriga fastigheter som samrådet omfattar, att förvaltningsdirektören får i uppdrag att underteckna Länsstyrelsens svarsformulär, samt att paragrafen förklaras omedelbart justerad.

## **Bedömning ur ekonomisk och ekologisk dimension**

Kulturförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner.

## **Bedömning ur social dimension**

1954-års Haagkonvention, som Sverige skrev under 1985, uppmanar till att under fredstid göra nödvändiga förberedelser att skydda landets kulturendomar. Kulturendom innefattar enligt konventionen fast och lös egendom av stor betydelse för varje folks kulturarv. Bakgrunden är att vid väpnade konflikter så förekommer det inte allt för sällan att kulturendom skadas avsiktligt eller plundras. I internationella konventioner lyfts kulturendom som viktiga resurser för samhällets kollektiva minne och som därför bör skyddas.

## **Bilagor**

1. Underrättelse från Länsstyrelsen Götaplatsen (Göteborgs konstmuseum).
2. Underrättelse från Länsstyrelsen Götaplatsen (samtliga institutioner).
3. Underrättelse från Länsstyrelsen Norra Hamngatan med Gustav Adolfs torg.
4. Underrättelse från Länsstyrelsen Röhsska museet.
5. Underrättelse från Länsstyrelsen Sjöfartsmuseet Akvariet med Sjömanstornet.
6. Karta Götaplatsen
7. Karta Norra Hamngatan med Gustav Adolfs torg.
8. Karta Röhsska museet.
9. Karta Sjöfartsmuseet Akvariet med Sjömanstornet.
10. Information om Haagkonventionen och utmärkning av kulturendom.

## **Expedieras till**

Länsstyrelsen Västra Götaland och kommunstyrelsen.

## Ärendet

Kulturnämnden har att ta ställning till utmärkning av kulturegendom inom fastigheterna Götaplatsen (Lorensberg 9:3), Norra Hamngatan med Gustav Adolfs torg (Nordstaden 12:1), Röhsska museet (Lorensberg 51:11) och Sjöfartsmuseet Akvariet (Majorna 403:3).

Kulturnämndens yttrande ska komma Länsstyrelsen till del genom ifyllda svarsformulär senast 23 augusti. Förlängd svarstid har beviljats till 26 september.

## Beskrivning av ärendet

### 1954 års Haagkonvention

Sverige är sedan år 1985 ansluten till 1954 års Haagkonvention om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt. Enligt konventionen ska anslutna länder under fredstid genomföra de förberedelser som krävs för att skydda landets kulturegendom. Kulturegendom innefattar enligt konventionen fast och lös egendom av stor betydelse för varje folks kulturarv, till exempel arkeologiska miljöer, minnesmärken och kulturhistoriskt värdefulla byggnader men också arkiv, konstverk eller andra föremålsamlingar. De länder som är anslutna till konventionen åtar sig att inte använda kulturegendom för ändamål som vid väpnad konflikt kan utsätta egendomen för skada eller förstörelse eller genomföra någon fientlig handling mot den.

Kulturegendom som är särskilt skyddsvärd enligt Haagkonventionen ska märkas med ett internationellt kännetecken i form av en blå-vit sköld (även kallad Blue Shield). Den blå-vita skölden är skyddad enligt lag och får i Sverige bara användas efter tillstånd från Riksantikvarieämbetet. Märket är 15 cm högt och 10 cm brett och är placerat över texten ”Kulturegendom skyddad enligt 1954 års Haagkonvention om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt.”

### Länsstyrelsens uppgift och samråd med berörda

Som högsta civila totalförsvarsmyndighet har Länsstyrelsen ansvar för att skydda länets kulturarv. Det är Länsstyrelsens uppgift att välja ut vilka kulturegendomar i länet som är mest betydelsefulla ur ett nationellt perspektiv och som ska märkas ut.

Utgångspunkten för urvalet av kulturegendom som ska märkas ut är i första hand sådan egendom som omfattas av kulturmiljölagen. Urvalet omfattar också arkiv, bibliotek och museer. Vilka objekt som kan bli aktuella för utmärkning kan komma att ändras över tid.

Utmärkningen innebär att Länsstyrelsen förtecknar och märker ut ett urval av kulturegendomar i länet med den blåvita skölden. Innan utmärkning ges tillfälle för Försvarsmakten och den som äger eller förvaltar egendomen att lämna synpunkter.

Länsstyrelsen ombesörjer att en eller flera skyltar med den blå-vita skölden sätts upp på eller i anslutning till den utvalda kulturegendomen. Placering sker i samråd med berörda.

Försvarsmakten tar del av förteckningen över den utmärkta kulturegendomen, med uppgift om de geografiska koordinaterna och en beskrivning av egendomen. Information ges för att bland annat undvika att upprätta militära mål nära kulturegendomen.

Utmärkningen innebär inte några ytterligare lagkrav eller skyldigheter för den som är ägare eller förvaltare av den utmärkta kulturegendomen.

## Föreslagen kulturegendom och övriga belägenheter

Kulturnämnden har givits möjlighet att yttra sig över Länsstyrelsens förslag att märka ut kulturegendom inom följande fastigheter (se kartor bilaga 6-9):

- Götaplatsen (Lorensberg 9:3, 9:4, 30:2 och 31:1).
- Norra Hamngatan med Gustav Adolfs torg (Nordstaden 12:1).
- Röhsska museet (Lorensberg 51:11).
- Sjöfartsmuseet Akvariet med Sjömanstornet (Majorna 403:2 och 403:3).

Kulturnämnden har ansvar för den lösa kulturegendomen (museisamlingarna) som finns inom dessa fastigheter. Ansvarar för den fast kulturegendomen (byggnaderna) gör Higab, som också av Länsstyrelsen givits möjlighet att yttra sig.

Av ovan listade fastigheter återfinns lös kulturegendom (museisamlingar) inom följande fastigheter: Lorensberg 9:3 (Göteborgs konstmuseum), Nordstaden 12:1 (Göteborgs stadsmuseum), Lorensberg 51:11 (Röhsska museet) och Majorna 403:3 (Sjöfartsmuseet Akvariet).

### Övriga belägenheter

Vad gäller Götaplatsen (Lorensberg 9:4) så avses den lokal som Göteborgs Konsthall har sin verksamhet i. Här finns inga museisamlingar placerade tillsvidare utan endast tillfälliga samtidskonstutställningar. Inte heller i Sjömanstornet (Majorna 403:2) har kulturnämnden museisamlingar placerade.

Götaplatsen (Lorensberg 30:2) avser Göteborgs Stadsteater och för den verksamheten ansvarar Göteborg Stadshus AB. I fastigheten Götaplatsen (Lorensberg 31:1) återfinns Göteborgssymfonikerna, en verksamhet som Västra Götalandsregionen ansvarar för.

Ovan belägenheter informeras Länsstyrelsen via svarsformulär.

## Framtida möjliga kulturegendomar som kan komma att föreslås utmärkas

I dialog med Länsstyrelsen Västra Götaland har bland annat Göteborgs Stadsbibliotek och framtida nya magasin lyfts som möjliga kulturegendomar att märka ut. Ett seminarium planeras längre fram, som tidigast under 2025, för museer, arkiv och bibliotek i länet för att få en tydligare bild över deras verksamhet, samlingar med mera.

Aktuellt urval av museer, bibliotek och arkiv är just nu begränsat till de regionala museerna, de kommunala museerna i Göteborg, samt de stora regionala och nationella arkiven. I dagsläget finns inte några externa museimagasin med.

Kulturförvaltningen har en god dialog med Länsstyrelsen om såväl de kulturegendomar som kulturnämnden ansvarar för, som om övriga kulturegendomar i Göteborgs Stad. Representanter från kulturmiljöenheten har deltagit som experter i de av Länsstyrelsen arrangerade workshops avseende utmärkning av fast och lös kulturegendom.

### Förvaltningens förslag

Länsstyrelsen utför just nu utmärkningar av värdefull kulturegendom över hela landet. Göteborgs Stad har för Västra Götaland betydande kulturmiljöer och samlingar som uppfattas som självklara att märkas ut.

Utmärkningen innebär inte några ytterligare lagkrav eller skyldigheter för kulturnämnden som ytterst ansvarig förvaltare av stadens museisamlingar (lös kulturegendom).

Kulturförvaltningen föreslår att nämnden tillstyrker Länsstyrelsens förslag att märka ut lös kulturegendom (museisamlingar) inom fastigheterna Götaplatsen (Lorensberg 9:3), Norra Hamngatan med Gustav Adolfs torg (Nordstaden 12:1), Röhsska museet (Lorensberg 51:11) och Sjöfartsmuseet Akvariet (Majorna 403:3). I övrigt att informera om belägenheter gällande övriga fastigheter som Länsstyrelsen begärt samråd kring. Kulturförvaltningen föreslår också att nämnden uppdrar till förvaltningsdirektör att underteckna Länsstyrelsens svarsformulär, samt att förklara paragrafen omedelbart justerad.

## GÖTEBORGS STADS KULTURFÖRVALTNING

Anna Rosengren

Britta Söderqvist

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Göteborgs museer och konsthall